

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Medens de Forslag til ændrede Regler for Skolevæsenets Styrelse og Tilsyn, som i 1911 og i 1925 forelagdes Rigsdagen, har beskæftiget sig med forskellige andre Spørgsmaal — i 1911 Skolebygningerne og Skolelægetilsynet, i 1925 Statsskolens Styrelse og Overtilsynet — omfatter nærværende Lovforslag alene Folkeskolens Styrelse og Tilsyn i og udenfor København og Tilsynet med de private Skoler. Folkeskolen er her taget i vid Betydning omfattende hele den kommunale Skole, baade Grundskolen og Eksamensskolen.

Med Hensyn til disse Forholds hidtidige Ordning og de Overvejelser, hvortil de forskellige Forslag til ny Bestemmelser paa disse Omraader har givet Anledning, skal gøres følgende Bemærkninger:

Den første almindelige Skolelov for Landet, Forordning af 23. Januar 1739, henlagde Tilsynet med Skoleholdernes og Degnenes Arbejde til de stedlige Embedsmyndigheder, Præsterne og Herreds- og Birkefogderne i Forbindelse med de store Jordegodsejere paa Stedet, under Overtilsyn af Provsterne, Amtmændene — for Lenenes Vedkommende Lensbesidderne — og Biskopperne.

De bekendte Skoleanordninger af 29. Juli 1814 medførte vel ikke Forandring i saa Henseende, men gjorde Begyndelsen til en Repræsentation for Befolkningen. Der oprettedes nemlig ved disse Anordninger Skolekommissioner, der i Købstæderne foruden af Sognepræsten og Magistraten eller Byfogden skulde bestaa af 2 eller 3 Skoleforstandere, der valgtes af Skoledirektionen, og paa Landet af Sognepræsten, Skolepatronerne — Grundejere med 32 Tdr. Hartkorn eller derover — og en eller to Skoleforstandere, der valgtes af Skoledirektionen blandt de hæderligste Bønder i Sognet.

For Landkommunernes Vedkommende overgik disse Kommissioners Myndighed ved Anordning af 13. August 1841, § 14, til Sogneforstanderskabet, men deltes ved Landkommunalloven af 6. Juli 1867 §§ 15—16 mellem Sogneraadet, til hvilket Skolevæsenets Styrelse i det hele henlægges, og Skolekommissionen, til hvilken det nærmeste Tilsyn med Skoleundervisningen og Lærernes Embedsførelse overdrages.

Denne Skolekommission bestaar af Sognepræsten som Formand og 2 af Sogneraadet for 3 Aar valgte Mænd, af hvilke mindst een vælges blandt dets egne Medlemmer. Kommunens Lærere kan ikke vælges til Medlemmer af Kommissionen.

Bestyrelsen af Købstædernes Skolevæsen, i hvilken de ved Anordning af 24. Oktober 1837 oprettede Borgerrepræsentationer havde faaet Del, henlægges ved Lov om Købstadkommunernes Styrelse af 26. Maj 1868 § 14 til Byraadet, idet det udtales, at dette bestyrer Skolevæsenets Indtægter og Udgifter og overhovedet dets Kasse- og Regnskabsvæsen, ligesom det tilkommer det at gøre Forslag til Skolelærerembedernes Besættelse og at udføre de øvrige Forretninger, som Loven af 8. Marts 1856 havde henlagt til Købstædernes Borgerrepræsentation. Tilsynet med Skoleundervisningen og Lærernes Embedsførelse blev henlagt til Skolekommissionen, der bestaar af Sognepræsten eller Sognepræsterne ligesom hidtil og dobbelt saa mange af Byraadet valgte Medlemmer, af hvilke mindst Halvdelen skal vælges af Raadets egen Midte. Heller ikke af disse Kommissioner kan Købstadens Lærere være Medlemmer.

I denne Ordning er der siden ingen almindelig Ændring sket, udover at der ved Lov af 14. December 1877 er indført en talmæssig udvidet Skolekommission i Landkommuner med flere Pastorater og i øvrigt givet Ministeriet Bemyndigelse til at udvide Skolekommissionen i større Landkommuner; endelig er der ved Lov af 29. Marts 1904 § 15 givet Sogneraadene Bemyndigelse til at udvide Tallet af de valgte Medlemmer i Skolekommissionen fra to til fire, saaledes at af disse fire mindst to skal være Familiefædre eller Enker, som har undervisningspligtige Børn.

Overopsynet med Skolevæsenet henlægges ved Anordningen af 29. Juli 1814 (for Købstæderne § 5 og for Landet § 34) til en Skoledirektion, bestaaende af Amtmanden og Amtsprovsten. Loven af 8. Marts 1856 § 6 giver Skoleraadet Hjemmel til hertil at føje et tredje Medlem, valgt af Skoleraadet i eller udenfor dets Midte, og den nuværende Skoledirektion bestaar herefter for hvert Provsti foruden af Amtmanden, der er Direktionens Formand, af Prov-